

Učebné osnovy – DEJEPIS

Názov predmetu	Dejepis				
Vzdelávacia oblasť	Človek a spoločnosť				
Stupeň vzdelania	ISCED 2				
Dátum poslednej zmeny	28.08.2023				
UO vypracovali	PhDr. Zuzana Ondrovičová				
Časová dotácia					
Ročník	piaty	šiesty	siedmy	ôsmy	deviaty
Časový rozsah výučby / týž.	1	1	1	1	2
Časový rozsah výučby / roč.	33	33	33	33	66

Charakteristika predmetu

VŠ predmetu dejepis, 2015, s. 2

Ciele predmetu

VŠ predmetu dejepis, 2015, s. 3

Kompetencie

VŠ predmetu dejepis, 2015, s. 3-6

Pedagogické stratégie – metódy a formy práce

Pri výbere vyučovacích metód a foriem treba prihliadať na usporiadanie obsahu vyučovania, vlastné činnosti a činnosti žiakov, na individualitu žiakov a klímu triedy tak, aby boli splnené stanovené ciele a rozvíjali sa kľúčové kompetencie žiakov pre predmet dejepis.

Metódy

- motivačné metódy (motivačné rozprávanie, motivačný rozhovor, motivačný problém, motivačná demonštrácia)
- aktivizujúce metódy (situačná metóda, kooperatívne vyučovanie)
- expozičné metódy (rozprávanie, vysvetľovanie, rozhovor, demonštračná metóda, inštruktáž, výklad, komparácia)
- problémové metódy (projektová metóda, brainstorming)
- fixačné metódy (metódy opakovania a precvičovania pomocou úloh na pracovných listoch, vytvorenie projektu)
- diagnostické metódy (pozorovanie)

Postupy

- analýza (od celku k častiam)
- syntéza (od časti k celku, pochopenie vzťahov a súvislostí)
- indukcia (od jednotlivých faktov k všeobecným pojmom, k pravidlám, k definíciám)
- dedukcia (od zákonov, poučiek, pravidiel, definícií, pojmov k ich aplikácii na konkrétne príklady)
- genetický (vývinový) postup (rozvíjanie vedomostí postupnosťou)
- dogmatický postup (učenie bez zdôvodňovania a vysvetľovania)
- porovnávanie, t.j. synkritický postup (získovanie zhody alebo rozdielu dvoch a viacerých predmetov a javov podľa určitých znakov)
- podobnosť, t.j. analógia (z podoby istých znakov predmetov a javov usudzujeme na ďalšie podrobnosti)**Formy**

- vyučovacia hodina v učebni s historickými mapami
- vyučovacia hodina v učebni s interaktívnou tabuľou MIMIO
- vyučovacia hodina v počítačovej učebni, práca s počítačom
- vyučovacia hodina v historickom objekte
- praktické aktivity
- samostatná práca žiakov
- práca žiakov vo dvojiciach
- skupinová práca
- samostatné učenie prostredníctvom informačnej a komunikačnej techniky
- experimentovanie (samostatné hľadanie, skúšanie, objavovanie)
- projektové vyučovanie.

Učebné zdroje

5. ročník:

Dejepis 5. ročník, autori - M. Miháliková , M. Tonková, SPN 2009. Schválilo MŠ SR 19. 11. 2009

6. ročník:

Dejepis pre 6. ročník ZŠ a 1. ročník gymnázia s osemročným štúdiom, autori – M. Krasnovský, M. Miháliková, M. Tonková, SPN 2011. Schválilo MŠVV a Š SR 3. 11. 2011

7. ročník:

Dejepis pre 7. ročník ZŠ a 2. ročník gymnázia s osemročným štúdiom, autori – J. Lukačka, M. Tonková, Ľ. Kačírek, S. Hanová, SPN 2011. Schválilo MŠVV a Š SR 7. 10. 2011

8. ročník:

Dejepis pre 8. ročník ZŠ a 3.ročník gymnázia s osemročným štúdiom, autori – M. Bednárová, B.Krasnovský, B. Ulrichová, Vydavateľstvo MS 2011. Schválilo MŠVVaŠ SR 14.9. 2011.

9. ročník:

Dejepis pre 9. ročník ZŠ a 4. ročník gymnázia s osemročným štúdiom, autori D. Kováč, V. Kratochvíl, I. Kamenec, H. Tkadlečková, Orbis Pictus Istropolitana, Bratislava 2012. Schválilo MŠVV a Š SR 19. 9. 2012.

Obsahový a výkonový štandard

Dejepis 5. ročník				
Téma	Obsahový štandard	Výkonový štandard	Počty hodín	Prierezové témy
Úvodná hodina	Zoznámenie sa s učivom dejepisu v 9. ročníku. Poučenie žiakov o BOZP		1	
Človek v premenách času a priestoru	minulosť, prítomnosť, budúcnosť deň, mesiac, rok, dátum, letopočet kalendár desaťročie, storočie, tisícročie bydlisko, obec, región, Slovensko rodinný album, fotografia generácia, rodostrom historické pramene (písomné, obrazové, hmotné) múzeum, knižnica, archív, školská kronika mapa vystažehovalctvo, pristahaovalctvo, stretávanie kultúr základné analytické otázky: Kto je autorom prameňa? Kedy bol napísaný prameň? Čo je obsahom prameňa? Komu bol prameň určený? Aký bol zámer autora prameňa?	<ul style="list-style-type: none"> ✓ použiť správne pojmy, ktoré súvisia s tokom času, ✓ zakresliť na časovú priamku časové kategórie od blízkych po vzdialené, ✓ preskúmať okolie svojho bydliska, ✓ rozpoznať staré od nového ✓ rozpoznať, čo sa zmenilo za posledný rok jeho života, ✓ zaznamenať rozprávanie rodinných príslušníkov o minulosti, ✓ rozlíšiť jednotlivé generácie vo svojej rodine, ✓ rozlíšiť jednotlivé druhy historických prameňov, ✓ rozpoznať rozdiel medzi zemepisnou a dejepisnou mapou, ✓ zostaviť obrazový materiál o pohybe ľudí v minulosti a prítomnosti, ✓ pracovať so školskými historickými prameňmi, ktoré približujú danú tematiku. 	15	MUV OSR
Človek a komunikácia	jazyk, písmo, kniha, noviny, rozhlas, televízia, internet náboženstvo legendy, mýty, povesti konflikt, vojna, detský vojak, mier, obeť detská práca	<ul style="list-style-type: none"> ✓ rozlíšiť jednotlivé druhy komunikácie medzi ľuďmi, ✓ prerozprávať príbeh z minulosti svojho regiónu, ✓ identifikovať dôsledky konfliktov a vojen pre človeka a prostredie, v ktorom žije, ✓ zdôvodniť stálu prítomnosť vojen v minulosti a prítomnosti, ✓ pracovať so školskými historickými prameňmi, ktoré približujú danú tematiku. 	15	OSR MDV
	Opakovanie učiva 5. ročníka		2	

Dejepis 6. ročník				
Téma	Obsahový štandard	Výkonový štandard	Počty hodín	Prierez. témy
Úvodná hodina		Informácie o učive 6. ročníka. Oboznámiť žiakov s obsahom a cieľmi vyučovania dejepisu.	3	
Obrazy pravekého sveta	zberač, lovec, roľník kameň, meď, bronz, železo, oppidum	<ul style="list-style-type: none"> ✓ rozpoznať rozdiely v spôsobe obživy a života pravekých zberačov, lovcov a roľníkov, ✓ porovnať výhody a nevýhody kamenných a kovových nástrojov, resp. zbraní, ✓ zdôvodniť oddelenie remeselníkov od roľníkov, ✓ pracovať so školskými historickými prameňmi z daného historického obdobia. 	20	OSR
Obrazy starovekého sveta	riečne civilizácie, deľba práce mestský štát, polis, aténska demokracia, olympijské hry republika, cisárstvo, Limes Romanus, judaizmus, kresťanstvo, Biblia islam, Korán	<ul style="list-style-type: none"> ✓ odhaliť vzťah medzi prírodnými podmienkami údolí veľkých riek a vznikom prvých štátov, ✓ rozlíšiť jednotlivé vrstvy spoločnosti v mestskom štáte, ✓ identifikovať poznatky obyvateľov najstarších štátov, ktoré nám slúžia dodnes, ✓ určiť hlavné znaky aténskej demokracie, ✓ vymedziť hlavné znaky rímskej republiky, ✓ zdôvodniť premenu rímskej republiky na ríšu, ✓ rozpoznať príčiny budovania rímskej hranice pozdĺž Dunaja, ✓ zhromaždiť informácie o prítomnosti Rimanov na našom území, ✓ zhrnúť príčiny zániku Rímskej ríše, ✓ zhodnotiť prínos antickej kultúry pre našu prítomnosť, ✓ zostaviť turistického sprievodcu o divoch starovekého sveta, ✓ pracovať so školskými historickými prameňmi z daného historického obdobia. 	20	OSR ENV
Obrazy stredovekého sveta	kráľ, léno, vazal, lénný systém, šľachta, duchovenstvo poddaní, mestské obyvateľstvo hrad, dedina, mesto, kláštor, univerzita	<ul style="list-style-type: none"> ✓ objasniť fungovanie stredovekej spoločnosti na základe vazalských vzťahov, ✓ identifikovať spôsob života a obživy jednotlivých sociálnych vrstiev stredovekej spoločnosti, ✓ vysvetliť fungovanie stredovekého mesta, ✓ zdôvodniť význam kláštora pre hospodárstvo a kultúru, ✓ pracovať so školskými historickými prameňmi z daného historického obdobia. 	20	ENV MUV
Opakovanie učiva 6. ročníka		Preverovanie získaných vedomostí	3	OSR

Dejepis 7. ročník					
Tematický okruh	Téma	Obsahový štandard	Výkonový štandard	Počty hodín	Prierezové témy
	Predkovia Slovákov v Karpatskej kotline	Samova ríša, Franská ríša, Byzantská ríša Veľká Morava byzantská misia	<ul style="list-style-type: none"> ✓ rozlíšiť kľúčové udalosti z obdobia Veľkej Moravy, ✓ rozpoznať kultúrny odkaz Veľkej Moravy, ✓ pracovať so školskými historickými prameňmi z daného historického obdobia. 	2	RLK OSR MUV
	Slováci v Uhorskom kráľovstve	Uhorsko dynastie kolonizácia banské mestá	<ul style="list-style-type: none"> ✓ rozlíšiť kľúčové udalosti stredovekého Uhorska, ✓ rozpoznať mnohonárodnostný charakter Uhorska, ✓ zdôvodniť politický a hospodársky rozmach Uhorska, ✓ vytvoriť turistického sprievodcu po banských mestách, ✓ pracovať so školskými historickými prameňmi z daného historického obdobia. 	10	OSR RLK
	Obrazy novovekého sveta	mešťan, humanizmus a renesancia kolónie, kolonializmus remeselník, cech, manufaktúra reformácia, protestant, katolík	<ul style="list-style-type: none"> ✓ rozpoznať dôsledky vynálezu kníhtlače na človeka a spoločnosť, ✓ vymedziť hlavné príčiny a dôsledky zámorských objavov, ✓ porovnať proces výroby v cechu a manufaktúre, ✓ zovšeobecniť hlavné myšlienky reformácie, ✓ pracovať so školskými historickými prameňmi z daného historického obdobia. 	10	OSR OZO RLK OSR FIG
	Habsburská monarchia	Moháč, Turci Bratislava Habsburgovci protireformácia	<ul style="list-style-type: none"> ✓ rozpoznať hlavné zmeny v Uhorsku po roku 1526, ✓ vystihnúť spoločné znaky protihabsburských povstaní v Uhorsku, ✓ pracovať so školskými historickými prameňmi z daného historického obdobia. 	9	DOV OSR MUV
	Opakovanie učiva 7. ročníka			2	

Dejepis 8. ročník					
Tematický okruh	Téma	Obsahový štandard	Výkonový štandard	Počty hodín	Prierezové témy
	Úvodná hodina	Oboznámenie žiakov s učivom 8. ročníka. Opakovanie učiva 7. ročníka		2	
	Zrod modernej doby	osvietenstvo Veľká francúzska revolúcia priemyselná revolúcia továreň, podnikateľ, robotník národný štát, nacionalizmus militarizácia	Žiak vie: <ul style="list-style-type: none"> ✓ zhrnúť základné myšlienky osvietenstva, ✓ rozpoznať viedenský kongres ako medzník vo vývoji európskych dejín, ✓ porovnať proces výroby v cechu, manufaktúre a továrni, ✓ vystihnúť základné znaky priemyselnej revolúcie, ✓ zdôvodniť vplyv zjednotených štátov na mocenské pomery v Európe, ✓ pracovať so školskými historickými prameňmi z daného historického obdobia. 	15	MDV MUV OSR
	Moderný slovenský národ	tereziánske a jozefínske reformy spisovný jazyk revolučný rok 1848/49 Slovenská národná rada, Matica slovenská rakúsko – uhorské vyrovnanie modernizácia, industrializácia maďarizácia	<ul style="list-style-type: none"> ✓ zhodnotiť význam osvietenských reforiem, ✓ rozpoznať ciele slovenského národného hnutia, ✓ vystihnúť, čo sa zmenilo a čo sa nezmenilo v postavení Slovákov po revolúcii, ✓ určiť príčiny a dôsledky vyst'ahovalectva z Rakúsko– Uhorska, ✓ pracovať so školskými historickými prameňmi z daného historického obdobia. 	15	OSR MUV
	Opakovanie učiva 8. ročníka			1	

Dejepis 9. ročník				
Téma	Obsahový štandard	Výkonový štandard	Počty hodín	Prierezové témy
Úvodná hodina	Zoznámenie sa s učivom dejepisu v 9. ročníku. Poučenie žiakov o BOZP	Žiak vie: ✓ čo sa bude v 9. ročníku v dejepise učiť	1	
Opakovanie	Opakovanie učiva, základných pojmov z 8. ročníka	✓ priblížiť a zopakovať učivo z 8. ročníka	1	OSR
Obrazy prvej svetovej vojny	Dohoda, Trojspolok Front, zázemie Československé légie Parížska mierová konferencia Nástupnícké štáty po 1. sv. vojne Československá republika	✓ porovnať ciele štátov Dohody a trojspolku ✓ rozpoznať útrapy ľudí na fronte a v zázemí počas 1. sv. vojny ✓ identifikovať ciele domáceho a zahraničného odboja ✓ zdokumentovať pomocou mapy zmeny po zániku Rakúsko – Uhorska ✓ vyhľadať svedectvá týkajúce sa 1. sv. vojny ✓ pracovať so školskými historickými prameňmi z daného his. obdobia	7	MUV
Európa v medzivojnovom období	Parlamentná demokracia Komunizmus Fašizmus Nacizmus	✓ objasniť základné znaky parlamentnej demokracie ✓ rozlíšiť demokratický a nedemokratický charakter štátu ✓ rekonštruovať každodenný život v diktatúrach ✓ pracovať so školskými historickými prameňmi daného historického obdobia	8	MUV
Československo v medzivojnovom období	Česi, Slováci, národnostné menšiny Kultúra, spolky, školstvo Centralizmus, autonómia	✓ identifikovať politický systém ČSR ✓ rozpoznať mnohonárodnostný charakter ČSR ✓ porovnať hospodársku situáciu v českých a na Slovensku ✓ rozpoznať dôsledky rozbitia ČSR ✓ pracovať so školskými historickými prameňmi daného historického obdobia	9	MUV OSR MUV
Obrazy druhej svetovej vojny	Fašistická os Protihitlerovská koalícia Totálna vojna Protifašistický odboj Holokaust, koncentračné tábory	✓ vymedziť kľúčové medzníky 2. sv. vojny ✓ vyhľadať svedectvá ľudí na fronte a v zázemí počas 2. sv. vojny ✓ spracovať holokaust na konkrétnom príbehu ✓ pracovať so školskými historickými prameňmi z daného historického obdobia	11	OSR

Slovenský štát	Totalitný režim Židovský kódex Deportácie Odboj Slovenské národné povstanie	<ul style="list-style-type: none"> ✓ porovnať politický systém Slovenského štátu s politickým systémom ČSR ✓ rozpoznať vzťahy medzi Nemeckom a slovenským štátom ✓ zhodnotiť hospodársky a kultúrny rozvoj Slovenského štátu ✓ konkretizovať postupné obmedzovanie práv židovských spoluobčanov ✓ zhodnotiť význam Slovenského národného povstania ✓ pracovať so školskými historickými prameňmi daného his. obdobia 	8	MUV
Rozdelený svet	Superveľmoci – USA, ZSSR Železná opona, studená vojna Hospodáreke a vojenské bloky Hrozba jadrovej vojny Dekolonizácia Svet ako „globálna dedina“	<ul style="list-style-type: none"> ✓ rozpoznať vplyv bipolárneho sveta na každodenný život ✓ nájsť prejavy odporu obyvateľstva vo východnom bloku ✓ vystihnúť základné medzníky procesu európskej integrácie ✓ pracovať so školskými historickými prameňmi daného historického obdobia 	6	MUV
Československo za železnou oponou	Február, politické procesy Znárodnenie, kolektívizácia, industrializácia Pražská jar „normalizácia“ Charta 77, disident Sviečková manifestácia, nežná revolúcia	<ul style="list-style-type: none"> ✓ rozpoznať dôsledky februárového prevratu, ✓ zdokumentovať prejavy totality ✓ identifikovať premeny vidieka a mesta, ✓ spracovať spomienky svedka augustových udalostí, ✓ zistiť konkrétne prejavy „normalizácie“ v každodennom živote ✓ pracovať so školskými historickými prameňmi z daného historického obdobia 	7	OSR MUV
Slovensko po roku 1989	Parlamentná demokracia Rozdelenie Československa, vznik Slovenskej republiky Vstup Slovenskej republiky do NATO a Európskej únie	<ul style="list-style-type: none"> ✓ identifikovať hlavné zmeny v Československu po roku 1989, ✓ určiť príčiny rozdelenia Českej a Slovenskej republiky, ✓ rozpoznať podoby spolužitia Čechov a Slovákov v 20. storočí, ✓ určiť výhody a nevýhody voľného pohybu osôb a tovaru v Európskej únii, ✓ pracovať so školskými historickými prameňmi z daného obdobia. 	7	MUV OSR
	Opakovanie učiva 9. ročníka		1	